

HØR KØBENHAVNERNE

Strategi for borgerdialog i
Teknik- og Miljøforvaltningen & Økonomiforvaltningen

- OPLÆG -

Vedlagt finder du forvaltningernes oplæg til strategi for borgerdialog for Teknik- og Miljøforvaltningen og Økonomiforvaltningen.

Strategien består af:

- Formål
- Vision
- Værdigrundlag og mål
- Implementeringsstrategi
- Overordnet implementeringsplan
- Baggrund

Strategien og dens indsatsområder er endvidere uddybet i ”Appendiks til Borgerdialogstrategiens implementeringsindsatser” (e-doc nr. 2010-80550). Appendikset indeholder en uddybende organisations- og arbejdsbeskrivelse for Team Borgerdialog og de øvrige overordnede implementeringstiltag samt en implementeringsplan for 2010.

Derudover er der udarbejdet en værktøjskasse på KK-net, som understøtter tilrettelæggelsen af borgerdialogforløb.

Sidst i denne folder finder du endvidere et bilag med forvaltningens oplæg til:

- Procesplan for samarbejde med Lokaludvalg om borgerdialogforløb
- Bilag til indstillinger vedrørende borgerdialogforløb

Venlig hilsen

Lene Andersen

Projektleder
Center for Bydesign

Strategi - formål

Hør Københavnerne

-strategi for borgerdialog i Teknik- og Miljøforvaltningen og Økonomiforvaltningen

Hvorfor skal vi i dialog med københavnernes om byens udvikling? **Hvordan** og **hvornår** skal vi gå i dialog med københavnernes?

Formålet med strategien er at sikre en professionel borgerdialog i Teknik- og Miljøforvaltningen og Økonomiforvaltningen for at styrke muligheden for en bred dialog med københavnernes om byens udvikling indenfor de to forvaltningers arbejdsområder.

Strategien bidrager til at:

Københavnernes vil opleve

- at deres viden og synspunkter efterspørges og behandles seriøst
- en anerkendende dialog om spørgsmål og forhold, der er relevante for dem
- interessante og alsidige borgermøder og dialogformer

De københavnske politikere vil opleve

- dialogforløb, der afvikles professionelt uanset om det støtter op om et stort eller lille projekt eller plan
- møder med borgerne, hvor formålet med mødet og rammerne for borgernes indflydelse er klare
- at skulle træffe beslutning om dialogforløbet og dets omfang, når projektet vedtages politisk

Ansatte vil opleve

- at der skabes et fælles afsæt og tilgang til at gå i dialog med københavnernes om byens udvikling
- at tilrettelæggelsen af borgerdialogforløb formaliseres, så de bliver en integreret del af planarbejde og projekter, meget tidligt i forløbet
- at lederne går forrest, når værdier og redskaber skal omsættes i praksis og bakker medarbejderne op i at bruge dem
- at de klædes på til at gå i dialog med københavnernes på deres præmisser
- at evalueringer og læring bruges til løbende at skabe bedre rammer og vilkår for at gå i dialog med borgerne

Læs om visionen og værdigrundlaget for borgerdialog i Teknik- og Miljøforvaltningen og Økonomiforvaltningen og de mål vi har sat op for os selv. Du kan også sætte dig ind i implementeringsstrategien og de indsatsområder, som de to forvaltninger vil sætte fokus på for at sikre, at visionen og værdigrundlaget omsættes i praksis og dermed styrker vores dialog med borgerne.

Rigtig god fornøjelse!

Vision

Borgerdialogstrategien skal på sigt bidrage til:

- at borgernes viden og deltagelse giver et værdifuldt afsæt for at udvikle projekter, kvalificere beslutninger og skabe ejerskab
- at københavnernes, politikerne og embedsmændene anerkender de udfordringer, udviklingsmuligheder og planlægningsmæssige valg, København står over for og det fælles ansvar, der er forbundet hermed
- at tydeliggøre både særinteresser og de almene interesser og gøre den brede dagsorden for byens udvikling respekteret og kendt, så enkeltsager sættes ind i en større sammenhæng

Strategien tager afsæt i og understøtter Københavns Kommunes overordnede vision om at:

- møde borgeren med respekt, ligeværdighed, dialog og tillid
- være udadvendt og udviklingsorienteret
- gøre det attraktivt at bosætte sig og investere i byen
- være en arbejdsplads, der præges af effektivitet, samarbejde og stadig udvikling

Mål eller middel

Borgerdialog kan både anskues som et mål i sig selv og et middel

Mål

Borgerdialog er et *mål*, når den retter sig mod at styrke medborgerskabet og demokratiet

Middel

Borgerdialog er et *middel*, når borgernes viden bruges til at kvalificere projekter og beslutninger med

Værdigrundlag og mål

Teknik- og Miljøforvaltningens og Økonomiforvaltningens dialog med borgerne om byens udvikling indenfor de to forvaltningers arbejdsområde skal være et banebrydende forbillede i 2012.

Det vil vi opnå ved at efterleve nedenstående værdigrundlag og leve op til de mål, vi har stillet op for os selv.

Værdigrundlaget understreger, hvad medarbejdere og ledere i Teknik- og Miljøforvaltningen og Økonomiforvaltningen finder vigtigt og værdifuldt i forbindelse med borgerdialog og for den måde vi ønsker at møde og indgå i dialog med borgerne. Målene angiver vores udviklingsønske frem til 2012 og hvad vi vil måle os selv på, for at undersøge om det lykkes at nå målene.

Hvorfor vil Teknik- og Miljøforvaltningen og Økonomiforvaltningen i dialog med københavnernes?

Vi går i dialog med borgerne for at skabe bedre løsninger for byens borgere og byens udvikling samt for at skabe merværdi i kraft af et styrket demokrati og ejerskab ved at bruge lokal viden.

Det vil vi gøre ved at gå i dialog med borgerne:

- mest muligt og i tråd med de demokratiske principper og værdier Københavns Kommune arbejder efter
- om såvel overordnede valg som lokale forhold
- og udvikle og afprøve nye dialogformer samt tilpasse dialogen og forløbet til emnet og deltagerne

Vores mål i 2012 er at:

Projektledere og projektejere oplever at borgernes bidrag er med til at kvalificere projekter, planer m.v.

Hvordan vil Teknik- og Miljøforvaltningen og Økonomiforvaltningen fokusere på borgerdialog?

Vi skaber grobund for en åben dialog, der bygger på respekt og tillid, for at borgene kan tage ejerskab til såvel proces som produkt

Det vil vi gøre ved at:

- værdsætte engagement og initiativ blandt borgere og medarbejdere
- være åbne og lytte til borgernes viden om deres lokalområde
- forskellige meninger respekteres som et vigtigt og nødvendigt input, der kvalificerer projektet

Vores mål i 2012 er at:

Medarbejdere i Økonomiforvaltningen og Teknik- og Miljøforvaltningen, som fungerer som projektledere for borgerdialogforløb, oplever, at de har de nødvendige proces- og kommunikationskompetencer til at tilrettelægge og gennemføre dialogforløb med interessenterne.

Sådan vil Teknik- og Miljøforvaltningen og Økonomiforvaltningen bidrage til at skabe dialog med borgerne!

Vi opsætter klare rammer for borgerdialogen og forventningsafstemmer dem løbende med politikere, kollegaer og borgere.

Det vil vi gøre ved at:

- bevidst at overveje, hvorfor, hvordan og hvornår vi involverer borgerne bedst og mest effektivt hver gang
- inddrage borgerne så bredt og tidligt som muligt
- holde fokus på projektets bærende idé

Vores mål i 2012 er at:

Københavnerne oplever, at rammerne er klare, og at det giver mening at deltage i konkrete dialogforløb, fordi deres synspunkter bliver hørt.

Vores mål i 2012 er at:

Lederne i Teknik- og Miljøforvaltningen og Økonomiforvaltningen arbejder løbende på at tilvejebringe organisatoriske rammer og betingelser, der bidrager til en tidlig og professionel borgerdialog. Herunder, at projektejerne i samarbejde med projektlederne afklarer ressourceforbrug og formålet med dialogforløbet ved projektstart i alle projekter.

Implementeringsstrategi

For at sikre, at visionen og værdigrundlaget bliver omsat i Teknik- og Miljøforvaltningen og Økonomiforvaltningen, så vi lever op til vores mål, sættes et implementeringsforløb på to år i gang i 2010.

Vi har bl.a. udviklet en hjemmeside og værktøjskasse på KK-net, der indeholder en række metoder og redskaber, der skal bidrage til, at vi får en fælles tilgang til planlægningen og gennemførelsen af dialogforløb.

For at sikre at værdierne og værktøjsskassen bliver omsat i de to forvaltninger, så de bidrager til et fælles afsæt og tilgang til at gå i dialog med københavnernes om byens udvikling, nedsættes et Team Borgerdialog og der uddannes en række superbrugere, som sætter fokus på borgerdialog.

Team Borgerdialog er tovholdere på implementeringsprocessen og sikrer at implementeringsstrategien der består af fire overordnede indsatsområder omsættes i praksis. Indsatsområderne vedrører:

1. **Ledelsesfokus**, med ledere, der går foran i forhold til at italesætte værdierne og den nye borgerdialogtilgang og er centrale aktører under implementeringsprocessen.
2. **Kompetenceudvikling**, der klæder medarbejderne på til at tilrettelægge og gennemføre borgerdialogforløb.
3. **Evalueringer** af københavnernes tilfredshed med borgerdialogen og evalueringer af organisationsudviklingen.
4. **Organisationsudvikling**, der giver bedre rammer og vilkår for medarbejderne og ledere at gennemføre borgerdialogforløb i.

Strategien bygger på forskellige metoder og processer, der skal understøtte og fremme den fælles tilgang til borgerdialog ved at sætte fokus på løbende læring og refleksion over vores borgerdialog-praksis. Dette vil vi gøre ved at evaluere dialogforløb og vores egen organisationsudvikling og praksis. Vi vil uddanne os og vi vil dele viden om borgerdialog, ved at sparre med kollegaer, der uddannes til borgerdialog-superbrugere.

Hen over de kommende to år vil ledelsen og Team Borgerdialog sætte fokus på vores værdier og i talesætte "Hør Københavnerne". Vi vil ændre beslutningsgange og udvikle støttefunktioner, der kan bidrage til en endnu mere professionel borgerdialog, så vi lever op til Teknik- og Miljøforvaltningens og Økonomiforvaltningens vision, værdigrundlag og mål. Tiltagene understøttes desuden af en intern og ekstern kommunikationsindsats.

Borgerdialogtiltag der skal implementeres

- Vision, værdigrundlag
- Hjemmeside og værktøjskasse på KK-net om borgerdialog (indeholder bl.a. analyse- og planlægningsredskab, drejebog, inspirationskilde og videndelings-blog)
- Procesplan for samarbejdet med lokaludvalg om borgerdialogforløb
- Standardbilag til indstillinger, som har til formål at sikre en bevidst stillingtagen til dialogforløbets niveau og ressourceforbrug samt udbytte

Borgerdialogstrategien gælder for alle centre i de to forvaltninger.

Implementeringsstrategien og dens indsatser retter sig dog primært mod de centre, der gennemfører borgerdialogforløb i forbindelse med byudviklingsprojekter- og planer.

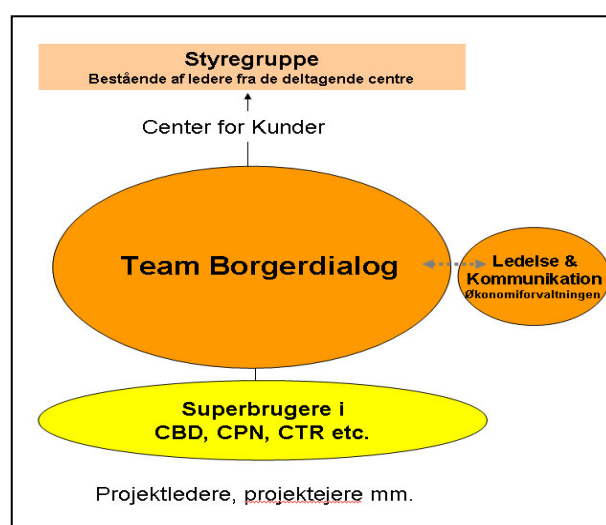
Det vil sige Center for Anlæg og Udbud, Center for Miljø, Center for Park og Natur og Center for Trafik og Center for Bydesign inkl. områdefornyelserne i Teknik- og Miljøforvaltningen samt Center for Byudvikling og Sikker By i Økonomiforvaltningen.

Organisationsopbygningen og udfordringerne i forbindelse med dialogforløb er forskellige i de to forvaltninger. Dette stiller krav til forskellige implementeringsforløb. Derfor fungerer Team Borgerdialog og superbrugerne kun i Teknik- og Miljøforvaltningen, og i Økonomiforvaltningen fokuseres der på indsatsområderne kompetenceudvikling og evaluering samt dele af ledelsesfokus.

Team Borgerdialog

Der nedsættes et Team Borgerdialog, der i et tæt samarbejde med ledelsen og styregruppen, sætter borgerdialog på dagsordenen overfor ledere og medarbejdere ved at udvikle og igangsætte tiltag, der understøtter implementeringen og borgerdialogforløbene. Team Borgerdialog tilbyder i en vis udstrækning supervision, men er primært tovholdere på:

- superbrugerteamet, der er sparringspartnere for kollegaer og borgerdialogstrategiens ambassadører
- videreudvikling af værktøjskassen, der understøtter tilrettelæggelsen og gennemførelsen af borgerdialogforløb
- kompetenceudviklingsforløb, der klæder medarbejdere og ledere på til at tilrettelægge og gennemføre borgerdialogforløb jf. visioner og værdigrundlag mm.
- evalueringer, herunder at omsætte dem i nye tiltag og læring

Teamet fungerer i to år fra 2010 til 2012 og er organisatorisk placeret i Center for Kunder i Teknik- og Miljøforvaltningen. Team Borgerdialog refererer til en styregruppe bestående af en centerchef eller områdeleder, der udpeges af de centre, der deltager i de to forvaltninger.

Team Borgerdialog samarbejder med Sekretariat for Ledelse og Kommunikation (SLK) i Økonomiforvaltningen om implementeringsforløbet især om udvikling af værktøjskassen. SLK står endvidere for supervision og rådgivning vedrørende borgerdialogforløb som gennemføres i Økonomiforvaltningens regi.

Teamet turnerer rundt i de deltagende centre for at udbrede borgerdialogstrategien, understøtte implementeringsprocessen og få inspiration til yderligere tiltag, der kan styrke borgerdialogforløbene. Teamet opholder sig typisk et par måneder hvert sted.

Superbrugere

Der oprettes en netværk af superbrugere i Teknik- og Miljøforvaltningen, der fungerer som Team Borgerdialogs "forlængede arm", der rækker ud i organisationen. Superbrugerteamet skal sættes sammen af medarbejdere på tværs af centrene. Superbrugerne skal sparre med deres kollegaer om borgerdialogforløb, roller, brug af værktøjskasse mm.

Derudover er superbrugerne ambassadører for projektet, idet de skal sælge borgerdialogstrategien og melde tilbage til Team Borgerdialog om de udfordringer (fx beslutningsgange, kompetenceudviklingsbehov mm.) der bør tages hånd om i de enkelte centre eller på tværs, for løbende at professionalisere borgerdialogen, så den lever op til vores mål.

ad 1) Ledelsesfokus

En succesfuld implementering afhænger af, at lederne går forrest og bidrager til at de nye borgerdialogværdier og tilgangen omsættes i praksis. De er derfor centrale aktører under selve implementeringsprocessen ved at udfylde følgende roller og funktioner:

1. Udvalgte ledere fra de to forvaltninger sidder i styregruppen for at sikre den ledelsesmæssige forankring og at borgerdialogstrategien gennemføres. Styregruppen sætter rammerne for Team Borgerdialogs arbejde med afsæt i borgerdialogstrategien og implementeringsstrategien. Styregruppen godkender bl.a. nye implementeringstiltag, som sættes i værk på baggrund af evalueringer.
2. Ledelsen (centerchefen og områdelederne) i de enkelte centre i Teknik- og Miljøforvaltningen holder et møde med Team Borgerdialog, når det er på besøg i det respektive center, og drøfter centrets gode erfaringer og udfordringer med borgerdialog. Det drøftes, hvordan teamet kan understøtte ledelsen i at sætte tiltag i gang, der bidrager til endnu bedre borgerdialogforløb.
3. Lederne drøfter projekternes overordnede borgerdialogforløb på Planforum, når det er relevant.
4. Lederne (projektejere) er ansvarlige for - i samarbejde med projektlederen - tidligt at afklare formålet med dialogforløbet samt tids- og ressourceforbrug i ethvert projektforsløb.
5. Lederne fra Teknik- og Miljøforvaltningen deltager i et årligt symposium om borgerdialog.

ad 2) Kompetenceudvikling

Der igangsættes et kompetenceudviklingsforløb for projektledere- og medarbejdere der klæder dem på til at tilrettelægge og gennemføre borgerdialogforløb med afsæt i borgerdialogstrategiens visions- og værdigrundlag, samt den tilgang og de redskaber, der ligger til grund for værktøjskassen på KK-net.

Uddannelsesforløbene gennemføres løbende. Deltagerne introduceres til borgernes stigende forventninger til planlægges og embedsmænds færdigheder til at gå i dialog med dem om faglige spørgsmål og være lydhøre overfor deres ønsker og behov. Den traditionelle faglighed udfordres derved. Deltagerne introduceres til de nye proces- og kommunikationskompetencer, som hører til deres nye rolle.

Derudover får deltagerne et indgående kendskab til værktøjskassen og formålet med at bruge den. Dens redskaber og værdigrundlaget afprøves på tilrettelæggelsen af konkrete borgerdialogforløb.

ad 3) Evalueringer

Vi igangsætter en evalueringskultur, der skal bidrage til vores fortsatte refleksion over de dialogforløb vi gennemfører, for systematisk at lære af erfaringerne og blive endnu bedre.

Vi vil evaluere på, om vi lever op til målene, ved at:

1. Projektlederne gennemfører evalueringer i de enkelte forløb, hvor man afdækker deltagernes tilfredshed med dialogforløbet, både i processen og indflydelsesmulighederne. Evalueringerne bruges til efterfølgende refleksion og læring til næste dialogforløb.
2. Team Borgerdialog i samarbejde med Center for Kunder gennemfører en borgerpanelundersøgelse hvert andet år for at afdække den generelle tilfredshed med borgerdialogen samt behovet for nye dialogformer blandt de københavnere, der ikke deltager i vores forløb.
3. Team Borgerdialog evaluerer udvalgte dialogforløb (case-undersøgelser) på tværs af forvaltningerne og centre, med henblik på at afdække
  - de deltagende københavnernes tilfredshed med deres indflydelsesmulighed og inddragelsesformen
  - medarbejdernes niveau mht. proces- og kommunikationskompetencer
  - organisationskultur-knaster, der vedrører arbejdsprocesser, værdier og beslutningsgange, der påvirker borgerdialogforløbenes gennemførelse, herunder samarbejde med lokaludvalgene
  - evaluering af støttefunktioner (værktøjskasse, videndelingfora, superbrugere)

Der gennemføres et par case-evalueringer i løbet af et kalenderår. Evalueringresultaterne omsætter Team Borgerdialog til nye indsatser, der skal bidrage til borgerdialogstrategiens fortsatte implementering.

ad 4) Organisationsudvikling

På baggrund af evalueringerne og Team Borgerdialogs turnusophold i de forskellige centre i Teknik- og Miljøforvaltningen og den feedback de får fra superbrugerne, udvikler Team Borgerdialog forslag til nye indsatser og tiltag, der skal bidrage til bedre vilkår og rammer for medarbejdere og ledere at gennemføre dialogforløb i. Der kan være tale om:

- at indarbejde borgerdialogtilgangen og værktøjerne i eksisterende arbejdsprocedurer, manualer og redskaber, f.eks. focal point, projektledermanualer, lokalplanmanual, ståbi for kommuneplan mv.
- at igangsætte aktiviteter eller forløb, der implementerer værdigrundlaget og dermed påvirker organisationskulturen og holdningen til borgerdialog.

- at ændre beslutningsgange og arbejdsprocesser, der har indflydelse på tilrettelæggelsen af dialogforløb og deres gennemførelse, fx projektoverdragelsen fra center til center.
- at videreudvikle støttefunktionerne, det kan fx være at afdække behovet for en task force, der yder praktisk hjælp, eller nye borgerdialogredskaber og metoder i værktøjskassen på KK-net, hvor den fælles viden om borgerdialog løbende opdateres og er tilgængelig for alle.

Nogle af de tiltag Team Borgerdialog vil foreslå eller igangsætte vil være tværgående - og godkendes af styregruppen - andre vil være center- eller afdelingsspecifikke og aftales med de respektive ledere.

Implementeringsstrategiens indsatser, som er beskrevet ovenfor, er uddybet i ”Appendiks til Borgerdialogstrategiens implementeringsindsatser.”

Den overordnede implementeringsplan ses nedenfor.

Implementeringsplan for borgerdialogprojektet

Planen angiver de overordnede implementeringstemaer og hovedaktiviteter. (Indsætter i 2010 uddybet i separat bilag)

Tidsplanen er under forudsætning af at Team Borgerdialog etableres inden 1. august)

2010			2011		2012
Jan - juni	Aug. - sep.	Okt. - dec.	Jan - juni	Aug. - dec.	Jan - juni
Projektafgrunding	"Opstart"	Fælles afsæt (værktøjskasse, sprog, tilgang, værdier mm) for borgerdialog udbredes og forankres			
Overdragelse af leverancer til styregruppe	Team-BD etableres og starter op og varetager tovholder- og sparringsfunktioner	Team Borgerdialog på turnus i center 1 og 2	Team Borgerdialog på turnus i center 3 og 4	Team Borgerdialog på turnus i center 5 og 6	Team Borgerdialog evt. på turnus.
Chefgruppebehandling	Workshop om praktiske forhold som formidles i værktøjskassen				Mini-workshop for at opdatere praktisk info
Politisk behandling/forankring	Superbrugere uddannes og starter op	Superbruger-team i gang som sparringspartnere/ambassadører	→	→	→
...		1-2 netværksarrangementer	1-2 netværksarrangementer	1-2 netværksarrangementer	1-2 netværksarrangementer
Medarbejdere til Team-BD + og superbrugere, uddannelsesforløb udpeges.	Kommunikation/arrangementer der sætter borgerdialog på dagsordenen, bl.a. symposium for ledere/projektejere Web-master faciliterer Videndeling/netværket på KK-net	→ Borgerdialog-symposium vedr. samarbejde med lokaludvalg	→ Ekstern kommunikationsindsats	→ Borgerdialog-symposium	→ Borgerdialog-symposium Ekstern kommunikationsindsats
	Kompetenceudviklingsforløb	Kompetenceudviklingsforløb	Kompetenceudviklingsforløb	Kompetenceudviklingsforløb	Kompetenceudviklingsforløb
	Evalueringspraksis opbygges (evt. testning på 1 case-evalueringer)	1 case-evalueringer gennemføres	1-2 case-evalueringer gennemføres	1-2 case-evalueringer gennemføres	Tværgående analyse af case-evalueringerne
		Borgerpanelundersøgelse			Borgerpanelundersøgelse
	Igangsætte brugen af: - procesplan for samarbejde med lokaludvalg - bilag Værktøjskassen videreudvikles med afsæt i overdragelsesdokument, herunder grafisk udvikling.	Nye borgerdialog- og implementeringsindsatser udvikles og gennemføres, bl.a. med afsæt i evalueringer, turnuserfaringer. Herunder videreudvikling af - støttefunktioner - værktøjskasse - beslutningsgange - organisationskultur (holdning- og værdier)	→	→	→
					Status over succes/effekt og oplæg til videre proces. Afslutningsarrangement for alle involverende mhp. at bevare netværk

Baggrund

Sådan er borgerdialogstrategien ”Hør Københavnerne” blevet til

Borgerdialogstrategien er udarbejdet i løbet af foråret 2009 i en bredt sammensat projektgruppe på tværs af Teknik- og Miljøforvaltningen og Økonomiforvaltningen.

Projektet er sat i gang for at sikre en professionalisering af den borgerdialog, som Teknik- og Miljøforvaltningen og Økonomiforvaltningen allerede gennemfører og for at udvikle de ind- dragelsesformer, vi benytter os af i dag for at få endnu flere borgere i tale.

Strategien er udarbejdet med afsæt i forskningsprojekter, forvaltningernes egne og tidligere rapporter om borgerinddragelse og de erfaringer og viden, som medarbejdere og ledere allerede har om borgerinddragelse i Københavns Kommune.

Indsamlingen af medarbejdernes og ledernes erfaring har fundet sted på:

- Tre workshops med deltagelse af eksperter
- To åbne dialogmøder med deltagelse af eksperter
- To mini-evalueringer af nøglemedarbejderes erfaringer med borgerinddragelse
- 12 nøglemedarbejderes pilottestning af værktøjskassen
- Fokusgruppeinterview med nøglemedarbejdere
- Blog

Derudover er der afholdt interview med Klaus Bondam.

Vision, mål og værdigrundlaget samt implementeringsstrategien er udarbejdet på baggrund af de bidrag, der kom ud af dette forløb.

BILAG

Oplæg til konkrete redskaber
Procesplan for samarbejde med Lokaludvalg
Bilag til indstillinger

Forslag til procesplan for samarbejde med Lokaludvalg om borgerdialogforløb

Lokaludvalgene er bindende

Med et godt samarbejde med lokaludvalget i bydelen, dit projekt ligger i, kan du få lokal viden ind i projektet og skabe lokalt ejerskab.

Lokaludvalgene er sat i verden til at være bindeled mellem Københavns Kommune og borgerne i de enkelte bydele. De skal høres i forbindelse med projekter og beslutninger, **der har en særlig betydning for lokalområdet**. Lokaludvalgene har, i begrænset omfang, ressourcer til at gennemføre borgerdialog i samarbejde med Københavns Kommune. (**Kommissorium for lokaludvalgene**)

Lokaludvalgene skal inddrages så tidligt som muligt så et optimalt borgerdialogforløb kan tilrettelægges. Det er vigtigt at sikre sig, at lokaludvalgene har den fornødne tid til at bidrage til eller stå for noget af borgerdialogen.

Forslag til procesplan for samarbejde med Lokaludvalgene om borgerdialog

Denne kronologiske tjekliste til, hvordan du kan samarbejde med lokaludvalget om borgerdialogen, bygger på **værktøjskassens** analyseredskab. Den egentlige afklaring af borgerdialogforløbet skal du foretage med afsæt i værktøjskassens analyseredskaber.

Opstartsfasen

Inddragelse af lokaludvalgene

Kontakt lokaludvalgssekretæren eller formanden så tidligt som muligt i planlægningen og tilrettelæggelsen af et projekt- og sagsforløb, der har særlig betydning for lokalområdet (fx lokalplan, bydelsplan, byrums/parkprojekt).

Afklar borgerdialogforløbet og rollefordelingen mellem forvaltning og lokaludvalg ved at bruge Lokaludvalgene til sparring eller inddrag dem i:

Afklaring af **formålet** med borgerdialogen

Interessentanalyse - Hvilke interessenter skal inddrages og hvilke forventninger har de til projektet

Dialogform- og forløb

- **Hvordan** inddrages borgerne og hvad skal deres viden bruges til (Idéer, høring, rekruttering, orientering inkl. metodevalg)
- Tidsplan for borgerdialog

Udpeg en fast kontaktperson i hvert projekt/sag, så lokaludvalget ved, hvem de skal have fat i.

Brug hjemmesiden www.kk.dk/lokaludvalg her finder du kontaktoplysninger på lokaludvalgene og sekretariatene - og her kan du følge med i hvad der sker i lokaludvalget/området

Afklaring af hvilken rolle Lokaludvalget skal indtage i forløbet

- Stå som arrangører, deltagere, byde velkommen/afrunde, deltage i følgegruppe mm.
- Afklaring af økonomi vedr. dialogforløb
- **Kommunikation** - Skal Lokaludvalgene stå for noget af den lokale kommunikation, invitationer, materiale mm.
- Afklaring af evt. **krisehåndtering** og lokaludvalgets rolle heri

Aftal en eventuel orientering om projektet på et lokaludvalgs- eller arbejdsgruppemøde med udvalgssekretæren/formanden.

Gennemførelsesfasen

Dialogforløbet og kommunikationen gennemføres som aftalt mellem forvaltning og lokaludvalg. Hvis der sker ændringer i projektet eller dialogforløbet skal lokaludvalget orienteres så tidligt som muligt.

Afslutningsfasen (Beslutningsfasen)

Obligatorisk høring af Lokaludvalget - 6 ugers reglen

Der skal foretages en obligatorisk høring af lokaludvalgene når projektet/sagen vedrører **beslutninger der har en særlig betydning for lokalområdet**. Høringen kan finde sted samtidig med den offentlige høring.

Beslutningsoplægget (projektforslaget/planen eller lignende - IKKE indstillingen) skal sendes frem til **Lokaludvalgssekretærerne** minimum 6 uger før det skal behandles i TMU eller ØU.

Høringssvaret vedlægges indstillingen til TMU/ØU

Høringen kan evt. bestå i et møde mellem forvaltningen og lokaludvalget. Husk der er notatpligt. Lad Lokaludvalgsformanden godkende notatet.

Lokaludvalget kan endvidere søge foretræde for TMU og ØU.

Evaluering

Evaluer samarbejdet og dialogforløbet i forhold til formål/succeskriterierne med henblik på at forbedre det næste gang.

Forslag til obligatorisk bilag til indstilling til TMU/ØU eller projektejer

Bilag XX - når projektet igangsættes/beslutes

Forslag til borgerdialogproces

Projektets navn:	
Hvorfor inddrages borgerne? (formål)	
Borgerne inddrages med henblik på: (Sæt kryds(-er))	Idéer Høring Rekruttering Orientering
Hvordan inddrages borgerne? Kort beskrivelse af dialogforløbet (Hvordan / hvor /hvornår mm.)	
Lokaludvalg / interesseorganisationer	
Hvordan er lokaludvalget involveret i dialogforløbet?	
Hvilke andre interesseorganisationer inviteres til at deltage?	
Ressource forbrug	
Tidsramme - inddragelsesforløbet (dd.mm.åå. til dd.mm.åå.)	
Tidsforbrug (mandetimer)	
Budget for inddragelsesforløbet	
Hvilke (evt.) eksterne konsulenter anvendes og hvorfor?	

Forslag til obligatorisk bilag til indstilling til TMU/ØU eller projektejer

Bilag YY - når projektet afsluttes

Resultat af borgerdialogforløb

Projektets navn:	
Udbytte af borgerdialogforløbet: (Hvilken viden er borgerne kommet med? Er der meningsforskelle – angiv hovedsynspunkterne og baggrunden for dem. Deltog alle hovedinteressenter i forløbet? Hvem manglede evt.?)	
Hvordan er borgenes viden/idéer omsat i projektet/beslutningsgrundlaget?	
Hvad viser evalueringen om interessenterne tilfredshed med dialogforløbet?	
Kort beskrivelse af dialogforløbet (formål og form, deltagere, antal)	

Til notater

